

1er PREMI ADULTES

EVA LLOBET i MARTÍ

LA PARAULA JUSTA

Quan torna a casa els pares i entra la seva antiga cambra, curulla de ninots de peluix i llibres infantils, el llit individual amb el cobrellit rosa apedaçat, és com si la Maria fos una criatura altra vegada. I això que frega la quarantena ja, com li recorden les dones grans del poble, que sovint són les més cruels. *No ets casada, oi, encara? Aquesta joventut que no es vol comprometre... Vigila que encara et quedaràs per vestir sants! I, en acabat, voldràs tenir fills i t'haurà passat l'arròs...* Voldria dir-los que l'arròs és ben covat ja, una massa grumollosa, compacta, insípida, d'un blanc lletós. I que, en canvi, l'arròs amb carxofes que ha cuinat la mare avui és deliciós, al punt exacte, un xic cruixent, com li agrada al seu germà. Voldria dir-los també que el seu rellotge biològic fa temps que no sona. Hi va haver una època que sí, que somiava criatures cada nit i, un cop desperta, no veia altra cosa. Que el rellotge li bategava amb força a les entranyes, com un segon cor. Però al cap d'un temps es va aturar: potser se li van esgotar les piles, o potser era un despertador d'aquells antics, de sobretaula, que continuen fent tic-tac, però han quedat oblidats al fons d'un calaix ple de roba antiquada, el so esmorteït, inaudible. Velles xarugues i tafaneres, diria, si no fos per la mare, que tothora es preocupa del que diran.

Avui hi ha el Quim, per sort, que amb la seva presència fa emmudir tots els xiuxiueigs, els comentaris maliciosos que busquen ferir, els benintencionats que fereixen encara que no ho busquin. El seu germà, el de la paraula justa, el silenci còmode, el gest precís. Quatre anys més gran que ella, cent anys més savi. Avui hi ha en Quim, doncs, i la seva dona, la Jen, i les tres nenes. *Les petites*, que en diu la mare, potser perquè li fa por pronunciar-ne el nom malament. *Les petites*, com un tot indivisible de rialles i jocs, de corredisses pel mas i els horts, de genolls pelats i plors. *Vés si calia anar tan lluny per formar una família*, es lamenta sovint la mare. I una part de la Maria, la part més egoista, li dóna la raó, però només perquè l'enyora. Les nits d'hivern, mentre és al llit, sovint el pensa, a l'altre cap del món, a Minnesota, envoltat de neu, i sent que el fred viatja pel fil invisible que sempre els ha unit i li congela les extremitats que de tan balbes ha de moure amunt i avall per tornar a sentir. A vegades té por que el fil es tensi massa i s'acabi trencant i llavors no es belluga gens i l'habitació, a les fosques, es queda quieta i en silenci. Però això és només de nit, és clar, que quan hi ha llum la Maria recorda com n'és de feliç ell a la terra dels deu mil llacs. És aigua, el seu germà, sempre ho ha estat, i en aquesta terra seca i erma es pansiria. *Vés si calia anar tan lluny per formar una família*, repeteix avui la mare, quan ell no la sent, i la Maria es pregunta, no per primera vegada, si potser preferiria que fos ella, la no casada, la no reproduïda, qui visqués lluny. I es pregunta, per primer cop, ara, quan va començar a permetre que tot allò que no és la definís.

En qualsevol cas, el seu germà és aquí i la cassola d'arròs fumeja. El pare fa la senyal de la creu en el pa, amb el ganivet, abans de tallar-lo, encara que no sigui tan bo com abans, encara que no sigui el seu pa (ja fa prop d'un any que van tancar el forn de llenya). Almenys podran menjar tranquils, sense destorbs ni interrupcions. No tornarà a sonar el timbre a mig àpat perquè algun veí del poble,

despistat, ha fet curt de pa. La Maria remugava quan la mare s'alçava de taula per atendre algun client que arribava a deshora. *Que no saben que tenim un horari, aquesta gent? Coi, no som pas una farmàcia de torn!* La mare la feia callar, no fos cas que la sentissin, i repetia que aquella gent els donava de menjar. La Maria, sorruda, feia que no: *que no ho veus que ets tu qui els alimentes, amb aquest pa que pastes hores i hores? Tu qui es lleva a trenc d'alba, que encara es fosc?* Era un diàleg inútil. El timbre sonava, dia sí, dia també, i l'escudella, els cigrons, la mongeta es refredaven al plat. De fons, la veu servil de la mare i les barres que canviaven de mans.

El pare menja l'arròs a cullerades, que encara bull gairebé. En acabat, se'n torna al tros, que no té espera ni coneix de compromisos ni festes assenyalades. Al camp tots els dies són iguals, diu. Potser per això és un home tan gris, pensa la Maria, tan mancat de vida. Podria seure una estona més, encara, tastar les postres que ha dut ella, beure el cafè sol carregat de sucre, amb glops petits, fingir que les nenes no xerren fort ni es donen puntades de peu o es pessiguen les cuixes primes sota la taula. Podria no ser egoista, per un dia, un pare purament nominal, tan diferent d'en Quim. La Maria sempre es meravella de tenir un germà que vessa amor, venint d'on vénen tots dos, d'uns pares que només miren endins, l'un, i enfora, l'altra.

L'hora dels cafès és també la de les xafarderies, acompanyades d'un gotet de garnatxa i un grapat de fruits secs i panses, mentre les petites juguen a empaitar-se i fan empipar l'avi, que es queixa que li trepitjaran el sembrat. Qui s'ha casat, qui ha tingut una altra criatura, qui s'ha separat. Qui ha marxat del poble, qui hi ha tornat. Qui se'n va al llit amb qui, que ho sap tothom menys el marit o la muller de torn. Qui s'ha mort. *Fa un parell de dies vam enterrar en Cisco,* comenta. *Quin Cisco?*, pregunta el Quim. *El de les gallines,* respon la mare, mentre la Maria empal·lideix. *Vaig anar a cercar-li un parell de dotzenes d'ous i estava tan fresc, tu. L'endemà al matí el van trobar al llit, com un pollet. Vés qui ho havia de dir. El cor, es veu.* Per sota les tovalles, la Maria estreny amb força la mà del seu germà. *Quin cor, pensa?* I torna a tenir dotze anys. L'home que li diu *vols veure les gallines?* La mare que li dona diners i l'empeny *vés-hi, filla, i porta mitja dotzena d'ous. Pites, pites!!* El galliner petit i estret, claustrofòbic. El baf d'ell al clatell, les mans que li cerquen el cul petit, els pits que tot just despunten. L'olor dels excrements per sempre més al nas. Les bèsties que corren esverades, quan entren al reixat, que picotegen nervioses el terra. La mera visió dels ous que li fa venir basques.

El Cisco mort. Ja no se'l tornarà a trobar pels carrers del poble i canviarà corrent de vorera, fent veure que té pressa, que el cor no li batega desbocat. El vell Cisco que entra al forn i saluda. Que demana una barra de quart, com sempre. *Com has crescut! Ets cara de veure... No em fas dos petons?* La mare que no vol escoltar, que no vol saber, que la torna a empènyer. *Au vinga, no siguis esquerpa.* Ella que només para la galta. Els petons d'ell lents, humits, a la comissura dels llavis. Ha mort el gos sí, mort i enterrat, però la ràbia no fugí, la ràbia es queda. Per sort hi ha les nebodes, que són un bàlsam. Berenen a la cuina, suades, encara. La gran li pinta les ungles a la Maria d'un color cridaner i li escampa un polsim d'estrelles brillants al damunt. En acabat, una capa transparent, perquè la purpurina no caigui. *T'enduràs una dotzena d'ous, oi, filla? Ja sé que no t'agraden gaire, però són dels darrers del Cisco, en pau descansi. Ja no se'n troben de tan bons... Et poso també un parell d'enciams del teu pare, acabats de collir.*

En Quim l'acompanya a l'estació quan es comença a fer fosc. Hi paren pocs trens, tres o quatre al dia a tot estirar. És vella, atrotinada, mal il·luminada. Solitària, a aquella hora. Esperen, callats, no els cal parlar. El seu germà, el del silenci còmode. En Quim obre la capsula dels ous i en treu un. El seu germà, el del gest precís. Alça el braç i el llança contra la paret blanca, a l'altra banda de la via, just on hi ha pintat amb lletres blaves: BENVINGUTS. *Ara tu,* li diu. El seu germà, el de la paraula justa. I ella esclafa un a un els altres ous, contra el rètol. No has de tornar mai als llocs on has estat feliç, ha sentit dir sempre la Maria. Però i als indrets on has estat infeliç?, es pregunta. El darrer ou li esclata a les mans, abans no pugui llançar-lo, i el rovell groc li regalima pel palmell, pels dits, i li taca les ungles plenes de purpurina.